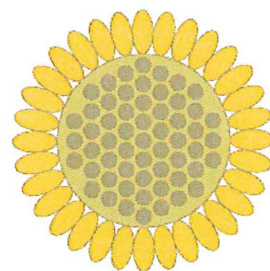

RAPPORT

MILJÖ

Anmälningsspliktiga fordonstvättar i Haninge, Nynäshamn och Tyresö

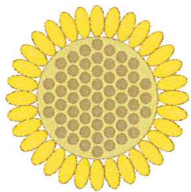
Tillsynsprojekt inom målen ”Friska vatten” och
”Giftfri miljö”

**SÖDERTÖRNS
MILJÖ- & HÄLSO-
SKYDDSFÖRBUND**

136 81 Haninge
BESÖKSADRESS
Rudsjöterrassen 3D
TELEFON 08-606 93 00
FAX 08-606 93 01
E-POST
miljokontoret@smohf.se
www.smohf.se

**RAPPORT
2009:3**

Handläggare:
Mats Wålinder
Tel: 08-606 93 14

PROJEKT ANMÄLNINGSPLIKTIGA FORDONSTVÄTTAR I HANINGE, TYRESÖ OCH NYNÄSHAMN

Bakgrund och problembeskrivning

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund har den lokala tillsynen över fordonstvättanläggningar enligt miljöbalken. Anläggningar för tvättning av fler än 5000 personbilar eller 1000 andra motordrivna fordon per kalenderår är anmälningspliktiga miljöfarliga verksamheter enligt kod 50.10 i bilagan till förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998:899). Dessa verksamhetsutövare betalar en fast årlig avgift för den tillsyn som förbundet bedriver. Beräknad tillsynstid per anläggning är 12 timmar per år.

Enligt förbundets tillsynsplan ska dessa anläggningar inspekteras med ett intervall av ca 3 år. Tillsynsfrekvensen fastställs efter en riskbedömning enligt miljöbalken. Samtliga verksamhetsutövare (fortsättningsvis benämnd VU) redovisar även en årlig miljörapport till förbundet. Förbundet utför därefter en granskning av miljörapporten inklusive rapport från provtagning av avloppsvatten från fordonstvätten. Vid ev. överskridanden av avloppsriktvärden samt andra rapporterade brister ställs krav på lämpliga åtgärder.

Fordonstvättanläggningar bidrar till att öka mängden av föroreningar som tungmetaller och olja i avloppsvattnet. Det är viktigt ur miljösynpunkt att det slam som bildas i reningsverken innehåller så låga halter av föroreningar som möjligt för att slammet ska kunna återföras till jordbruksmark. Därför är det viktigt att fordonstvättanläggningar kontrollerar sina utsläpp och vid behov vidtar åtgärder för att minska utsläppen av tungmetaller och andra skadliga ämnen till avloppsreningsverken.

Syfte och mål

Projektet syftar till att minska miljöbelastningen från fordonstvättanläggningar och medverka till att uppfylla de nationella miljömålen.

Projektet ska även leda till samsyn mellan inspektörer på förbundet så att VU behandlas och bedöms lika. Genom att gå igenom en hel bransch under en och samma period effektiviseras även tillsynen. Projektledare är Mats Wålinder.

Målet är att bedriva tillsyn på samtliga anmälningspliktiga fordonstvättar i Haninge, Tyresö och Nynäshamns kommuner. Alla VU ska få information om egenkontroll. Målet efter inspektionerna är att VU:s egenkontroll ska uppfylla kraven i förordning om verksamhetsutövares egenkontroll, SFS 1998:901. Ett annat mål efter inspektionerna är att övriga krav som bl a hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken ska vara uppfyllda.

Material och metod

Verksamheterna söktes upp via befintligt register (Miljöreda) och företagsregister. Totalt konstaterades 19 anmälningspliktiga fordonstvättar i de 3 kommunerna. 14 av dessa anläggningar hade även drivmedelsverksamhet. Tid bokades för inspektionerna genom telefonkontakt. Miljöinspektörerna Mats Wälinder och Per Gröning utförde inspektionerna under perioden februari-april 2009. En checklista användes vid inspektionerna för att tillsynen skulle bli så likartad som möjligt på samtliga objekt. Vid verksamheter med drivmedelshantering användes även en checklista för bensinstationer. Vid varje inspektion delade förbundet ut en informationsbroschyr om förordning om verksamhetsutövers egenkontroll. Efter utförd inspektion upprättades ett beslut för varje anläggning med föreläggande om att åtgärda uppmärksamade brister. Vid allvarliga brister förelades VU att inkomma med redovisning av utförda åtgärder till förbundet. Uppföljning av meddelade krav och redovisningar pågår för närvarande av förbundet.

Resultat

Samtliga 19 fordonstvättanläggningar som ingick i projektet inspekterades. Samtliga anläggningar hade någon typ av anmärkning/brist. Exempel på typ av brister och antal anläggningar som hade dessa brister sammanfattas i nedanstående tabell.

Konstaterad brist	Antal anläggningar med konstaterade brister
1. Ansvarsfördelning saknas enl 4 § SFS 1998:901	8/18 (44%) *PPL ej medräknat, då krav ej föreligger (U-verksamhet)
2. Skriftlig drift- och skötselinstruktion för slam- och oljeavskiljare saknas/är bristfällig	13/19 (68%)
3. Oljenivåalarm saknas i oljeavskiljare	7/19 (37%)
4. Skriftliga drift- och skötselinstruktioner för kompletterande reningsutrustning saknas/är bristfälliga	4/18 (22%) * PPL ej medräknat, då krav på kompletterande rening ej föreligger.
5. Journalföring över drift och kontroll av tvätten och reningsanläggning uppvisar brister	7/19 (37%)
6. Brister rörande skriftliga rutiner för kemikalie- och avfallshanteringen	10/19 (53%)
7. Utebliven undersökning och riskbedömning av verksamheten	9/18 (50%) * PPL ej medräknat, då krav ej föreligger (U-verksamhet)
8. Avsaknad av skriftlig rutin om förfarande vid överskridande av utsläppsriktvärde till avloppsnätet.	14/19 (74%)
9. Bräddavlopp finns vid pumpkammare/OA	8/19 (42%)
10. Kemikalier förvarades ej invallat så att risk fanns att de skulle kunna nå avlopp m m	9/19 (47%)
11. Oljeavskiljare saknas för rening av dagvatten från spillzoner/tankningsytor	1/14 (7%)
12. Bristande kunskap om hur förorenat dagvatten från bensinstationsområdet renas och avleds	4/14 Bensinstationer (28%)
13. Spilltråg vid påfyllnadsplats för drivmedel uppvisade brister/saknades	10/14 Bensinstationer (71%)

Kommentarer

1. Avsaknad av skriftlig ansvarsfördelning är anmärkningsvärt då kravet föreskrivs i 4 § i förordning om verksamhetsutövarers egenkontroll, SFS 1998:901. En fastställd ansvarsfördelning är grundläggande för det fortsatta miljö- och egenkontrollarbetet.
2. Avsaknad av skriftliga drift- och skötselinstruktioner för slam- och oljeavskiljare är anmärkningsvärt då det påverkar grundförutsättningar för egenkontroll negativt. Ett flertal verksamheter utför dock undersökningar av oljeavskiljare t ex kontroll av nivåalarm etc utan att en instruktion finns för detta.
3. Oljenivåalarm ska finnas i oljeavskiljare för att varna vid för hög oljenivå. Syftet är att indikera tömningsbehov i god tid innan maxkapacitet av olja uppnåtts i avskiljaren. Vid uppnådd maxkapacitet finns risk att oljeutsläpp sker till avloppsnätet. Vid verksamheter som hade oljenivåalarm fanns det flera som hade ett ej fungerande larm. Det berodde i första hand på att givaren inte hade rengjorts, vilket är anmärkningsvärt då rengöring ska ingå i egenkontrollarbetet.
4. Drift- och skötselinstruktioner samt rutiner för kompletterande reningsanläggning t ex kemisk fällning ska finnas för att säkerställa skötsel/underhållet av anläggningen. Det har även betydelse för att minska risken för överutsläpp av föroreningar till avloppsnätet. Lagstödet finns bl a i 5 § i SFS 1998:901.
5. Det innebär brister i journalföring rörande väsentliga uppgifter som antal tvättar, vattenförbrukning, kemikalieförteckning, löpande driftkontroll av reningsverk/åtgärder som utförs varje dag, vecka, månad os v. Brister i detta avseende strider mot bestämmelserna i miljöbalken (MB) , 26 kap 19 §, om verksamhetsutövarers skyldighet att planera och kontrollera sin verksamhet för att förebygga olägenheter på miljön och människors hälsa.
6. Skriftliga rutiner ska enligt bl a 26 kap 19 § MB finnas avseende inköp av kemikalier, ansvar att föra kemikalieförteckning varje år, kontroll av kemikalie- och avfallslagring, källsortering, hantering av transportdokument, journalföring av uppkomst av farligt avfall, anlidade transportörer m m.
7. Enligt 6 § i SFS 1998:901 ska verksamhetsutövaren fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med verksamheten från hälso- och miljösynpunkt. Resultatet av undersökningar och bedömningar skall dokumenteras. Det är mycket anmärkningsvärt att endast hälften av verksamheterna utfört riskbedömningen då det är en föreskriftskrav i SFS 1998:901 som ska följas av alla anmälningspliktiga tvättar.
8. Skriftlig rutin är viktigt för att säkerställa att erforderliga undersökningar och åtgärder vidtas för att förhindra framtida överskridanden av riktvärden för t ex olja och tungmetaller. Det är mycket anmärkningsvärt att endast fem verksamheter hade en skriftlig rutin. Ett flertal verksamheter uppgav dock att de vid överskridanden har en muntlig rutin som innebär att de tar kontakt med en fackman för vidare utredning. Det kan dock inte kvalitetsmässigt jämföras med att ha en skriftlig rutin i frågan.
9. Bräddavlopp vid pumpkammare/oljeavskiljare innebär risk för att otillräckligt renat vatten släpps ut till avloppsnätet. Avloppsvattnet efter pumpkammare/OA ska normalt

ledas vidare till stationens reningsverk för fullständig rening och därefter sker utsläpp till avloppsnätet. Normalt går det att stänga igen bräddavlopp och endast ha en utsläppspunkt efter reningsverk. Nivåvakter placeras då i pumpkammare etc för att varna vid för hög nivå i tanken.

10. En vanlig anmärkning var att verksamheterna förvarade tvättkemikalier samt fällningskemikalier till reningsverket utan skyddande invallning/upsamlade tråg. Vid spill eller läckage finns risk för att koncentrat av dessa kemikalier rinner ner i avloppet. Ett reningsverk klarar normalt inte att rena dessa koncentrerade föroreningar högradigt vilket innebär en överhängande risk för att höga föroreningsutsläpp sker till avloppsnätet.

11. Vid en bensinstation saknades slam- och oljeavskiljare för rening av dagvatten som kan vara förorenat av drivmedelsspill. Det är anmärkningsvärt då det är ett krav vid alla bensinstationer att inneha oljeavskiljare/bensinavskiljare för att förhindra miljöpåverkan på nedströms dagvattensystem/bäcksystem alternativt spillvattennät.

12. Det kan röra bristande kunskap om hur dagvatten samlas upp, om oljeavskiljare över huvud taget finns, typ av oljeavskiljare samt vart dagvattnet leds (dagvatten eller spillvattennät). Det är mycket viktigt att veta om oljeförorenat dagvatten från spillzonerna leds till en oljeavskiljare, vilket är ett grundläggande miljökrav, samt skicket på avskiljare och vart dagvattnet slutligen avleds. Kravet på att en verksamhetsutövare ska ha tillräcklig kunskap om sin verksamhet för att kunna skydda miljön och människors hälsa finns i 2 kap. 2 § MB

13. Spilltråg ska finnas vid påfyllnadsplats för tankbil. Spillträget ska vara väderskyddat (inbyggt), avloppslöst och tätt. Det ska rymma minst 150 liter vätska. Tanken är om olyckan är framme så ska slangens volym som kan uppgå till 150 liter kunna släppas ut i träget. Brister som förekom vid inspektion var avsaknad av spilltråg, otätt tråg, otillräcklig volym samt ej inbyggt/väderskyddat tråg. Det är mycket anmärkningsvärt att endast fyra verksamheter hade godkända spilltråg.

Övrigt

Samtliga anmälningspliktiga anläggningar har infört någon form av kompletterande rening utöver slam- och oljeavskiljning. T ex kemisk fällning, biologisk rening och elektrokemisk rening.

Normalt tas prover på avloppsvatten från fordonstvätten via 2 veckosamlingsprover, vilket även utgör Stockholm Vatten AB:s grundkrav. Några anläggningar har efter beslut från förbundet erhållit en kortare provtagningstid t ex en vecka. Villkoren för detta har varit att utsläppsvärdena varit låga under tidigare provtagningar (2 veckor) och att egenkontrollen fungerat på ett tillfredsställande sätt.

Samtliga verksamheter har förelagts att minst vart femte år utföra en funktions- och täthetskontroll av slam- och oljeavskiljare i enlighet med bestämmelserna i EN 858-1/2.

Använda tvättkemikalier var med två undantag inte klassificerade som miljöfarliga. De två kemikalierna som var klassificerade som miljöfarliga var två vaxer. Kemikalier kunde vara svanenmärkta, upptagna på lista över godkända fordonstvättmedel från Göteborgs stad eller vara utan särskilt godkännande system. Vanligaste typ av använda avfettningsmedel var alkaliska medel. Mikroemulsioner samt vegetabiliska

avfettningsmedel förekom i mindre utsträckning. Schampon som förekom var skum-, borst-, och vaxschampo. Kunskapen om krav på säkerhetsdatablad för miljö- och hälsofarliga kemikalier bedöms vara god.

Hämtning av farligt avfall som t ex slam och olja från reningsanläggningen sker av Länsstyrelsen godkända transportörer två eller flera gånger per år.

Förslag till fortsatt tillsynsarbete

Syftet och målen med tillsynsprojektet bedöms kunna uppfyllas. Det meddelade beslutet med krav på åtgärder för varje anläggning följs upp via redovisningar och telefonkontakter. Fordonstvättanläggningarna inspekteras därefter i enlighet med gällande tillsynsplan, för närvarande vart tredje år. Förbundet bedriver även tillsyn varje år av anläggningarna via den granskning som utförs av miljörapporterna. I tillsynsarbetet och fast årlig avgift ingår även löpande rådgivning från förbundet.

Anmälningssärenden röranden eventuella nyetableringar eller ändrade befintliga verksamheter handläggs enligt rutin.

BESÖKTA ANLÄGGNINGAR

Namn	Verks.	Adress	Fast.beteckning
Lavo Carwash	Tvätt	Nynäsvägen 21, H	Söderby huvudgård 2:43
Autoshine Scandinavia AB	Tvätt	Markörgatan 5, H	Söderby 1:818
OK Detaljhandel AB	Tvätt, Drivm	Nynäsvägen 23, H	Söderby huvudgård 2:44
Statoil Detaljist AB	Tvätt, Drivm	Vendelsövägen 59, H	Söderby 2:382
Statoil Detaljist AB	Tvätt, Drivm	Dalarövägen 2, H	Söderbymalm 3:484
Jan Nordqvist AB/Preem	Tvätt, Drivm	Tungelstavägen 51, H	Nödesta 1:11
Busslink i Sverige AB	Tvätt, Drivm	Dalarövägen 29, H	Söderbymalm 6:17
Busslink i Sverige AB	Tvätt, Drivm	Dåntorpsvägen 8-10, H	Jordbromalm 3:2
Dagab AB	Tvätt	Lillsjövägen, H	Jordbromalm 4:3
Scaniabilar i Stockholm AB	Tvätt	Silovägen 14, H	Jordbromalm 4:15
Bensingruppen i Stockholm AB	Tvätt, Drivm	Centralgatan 93, N	Bensinpumpen 1
OK Detaljhandel AB	Tvätt, Drivm	Nynäsvägen 50, N	Skuven 5
Busslink i Sverige AB	Tvätt, Drivm	Mejerivägen 5, N	Vansta 7:2
PPL Biltvätt & Recond i Nynäs.	Tvätt	Sandtorpsvägen 14, N	Svarven 2
Renbro bensin AB/Shell	Tvätt, Drivm	Vendelsövägen 81-83, T	Näsby 4:1159
OK Detaljhandel AB	Tvätt, Drivm	Siklöjevägen 3, T	Bollmora 2:354
Statoil Detaljist AB	Tvätt, Drivm	Björkbacksvägen 12, T	Tennet 5
Swebus AB	Tvätt, Drivm	Energivägen 4, T	Bussen 1
Staffan Lindberg Förvaltning AB	Tvätt, Drivm	Bollmora Gårdsväg 1, T	Bollmoragården 4

Totalt: 19 biltvättar. Varav Haninge: 10, Tyresö: 5 och Nynäshamn:4.

* Truck Wash Center i Haninge var vid tiden för projektet försatt i konkurs. Ny ägare har nu tillträtt och tvätten kommer att inspekteras senare under 2009.

* PPL biltvätt visade sig vara en icke anmälningsskyldig anläggning då den tvättar under 5000 personbilar/år.